

גנזי המלך

קובץ שבועי בעניני יהדות מהוצאת **ארבע נופות** 57

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-90,000 עותקים

"אם בחקתי תלכו.. ושכבתם ואין מחיריך"

שיבתנו בשלום בארצנו מוכטחת בתנאי מפורש של שמירת חוקי תורתנו
 "אם בחקתי תלכו.. ושכבתם ואין מחיריך" זו ההבטחה האלוקית
 הרב אמנון יצחק בהרצאה המבוססת דברי הרב שך זצ"ל
 בשאלת ארץ ישראל ופגעי הדור

תחת שלטונו ובין אם היא גולה ממנו
 ושלטון זר שולט בה.
 קדושת הארץ קיימת גם בשעה שאנו
 נמצאים בגלות ומצוה עלינו לישב בה
 ולישבה, גם כשאין בה שלטון יהודי.
 עוד פעם: קדושת הארץ קיימת, גם
 בשעה שאנו נמצאים בגלות ומצוה עלינו
 לישב בה ולישבה, גם כשאין בה שלטון
 יהודי.

"השאלה הניצבת כיום: לאחר ששטחי
 ארץ ישראל נכבשו ע"י הצבא, האם לצורך
 שלום אמיתי, יש לנו לוותר על שטחי
 ארץ ישראל, או שאסור לוותר ויש להאבק
 ולהלחם, על החזקתם? השאלה הזו - אינה
 שאלה.

ארץ ישראל הוכטחה לאברהם אבינו,
 כי היא תינתן במתנה לזרעו אחריו. במתנה
 ולא באמצעות החרב. יצחק אבינו ברך את
 שני בניו, כאשר את יעקב הוא ברך בכריכה
 שיתן לו האלקים, שיתן לשון מתנה ואת
 עשו הוא ברך שיחיה על חרבו. הכיבוש
 והאחיוזה באמצעות הכח בלבד, משמעותם,
 כי עדין לא קיבלנו את הארץ מאת הקב"ה
 וממילא השאלה אודות ויתור עליה אינה
 מציאותית. הדבר היחיד העומד על הפרק
 הוא: האם מבחינה בטחונית עדיף להגיע
 להסכם עם הערבים - ואם ההסכם הזה הוא
 אכן מציאותי ואמיתי?

לכן, אין לערב את המושגים, אלא יש
 להגדיר היטב שכל הדיון בנושא השלום
 הוא במישור הבטחוני המעשי ולא בתחום
 העקרוני של מצות ישוב ארץ ישראל.
 עוד תגיע העת בה יתן לנו הקב"ה את
 האפשרות לישב וליישב את ארצנו הקדושה
 ולשבת בה בשלום ובכטחה, בלי שנצטרך

המשך בעמ' 6 <<<

באלקיו ובתורתו, דבר המחייב, חס וחלילה,
 שואה נוספת, אך יש יסוד איתן לתקוה, כי
 לא יעבור זמן רב, עד שעם ישראל יבין את
 משמעות הברירה העומדת לפניו ואת מקום
 השואה יתפוס תהליך של התפקחות והכרת
 האמת, מי אנחנו.
 ב"ה רואים תהליך של חזרה בתשובה
 גדולה ביותר.

פגעי הימים החלו להביא מפנה במהלך
 החשיבה של אנשים חושבים ומחוגים
 הרחוקים מתורת ישראל החלה להשמע
 הקריאה כי יש דין ויש דיין.
 יתכן מאד ואותו תהליך של התעוררות
 בתשובה יגיע גם לרחוקים ביותר וגם
 הלוחמים כיום בתורת ה' תפתחנה עיניהם
 ועם ישראל כולו יזכה לחזור לאלקיו
 ולתפוס את מקומו המכובד בעולם כעם ה'.
 כך אמר הרב שך זצ"ל.

ועוד מאמר שנוגע למלחמה שאנחנו
 נמצאים בה.

מהו דינם של שטחי ארץ ישראל במצב
 הנוכחי?

אמר הרב שך זצ"ל: "ארץ ישראל
 שייכת לעם ישראל, בין אם היא נמצאת

לא בכדי זכינו לתואר "עם קשה ערף"
 הוא". הכונה הינה לשבח. 'עם קשה ערף' -
 לא מורדים בקב"ה. משקיבלו את התורה,
 ניסו לכופף אותם, לשרוף אותם, להמיר את
 דתם ולא נשברו. אבל עד שהחזיקו בקב"ה
 - הם גם היו 'עם קשה ערף' ופה הבעיה.

כותב הרב שך זצ"ל: לשואת יהדות
 אירופה היתה התרעה. התריע עליה בעל
 ה'משך חכמה' בפרשת 'בחוקותי' שנים
 רבות לפני התרחשותה, בזמן שחלק ניכר
 מהעם היהודי עוד העריץ את התרבות
 האנושית המתקדמת והנאורה של הגרמנים.
 אותה הערצה הביאה אותנו, לנטוש את תורת
 ישראל ולהמירה בצורת חיים משכילה
 ונאורה, שהרוגמא שלה, היא התרבות
 הגרמנית ואורה הייה.

וכך כתב ה'משך חכמה': "תבוא רוח
 סערה, אשר תעקור את עם ישראל מגזעו,
 ותוכיח לו שברליץ אינה ירושלים". כך ועק
 מחבר הספר וקולו לא נשמע.

עתה ששים שנה, אחר שנוכח העם
 היהודי, מהי אותה ה"תרבות האנושית
 והמשכילה" הוא חוזר וטועה, את אותה
 הטעות האיומה ושוב הוא חי באשליה, כי
 עם ישראל הוא עם ככל העמים וכי אורח
 החיים העולמי מתאים לו יותר מאורח
 החיים שמתווה לו תורת ישראל. במצב
 שכזה יש לנו סיבה לדאגה, אך יש גם יסוד
 לתקוה.

אמנם המצב בהווה שעם ישראל ככלל
 אינו מכיר את המציאות שהוא עם ה'
 ומנסה להיות ולנהוג ככל העמים, אינו יכול
 להמשך זמן רב. ואמנם קיומה של מדינה
 יהודית בארץ ישראל, המכריזה כי חוקי
 התורה שנתן לנו ה' בסיני אינה מחייבים
 אותה, היא מרד מאורגן של עם ישראל

עלי הגיון

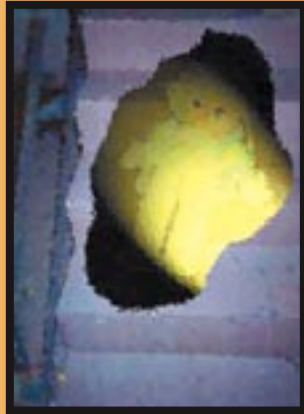
"אם בחקתי תלכו"

"אם בחקתי תלכו" אם תדבקו בחקתי, אזי תהיו בבחינת מהלך ממדרגה למדרגה על פי הסנדלר רבי משה יעקב הכהן רביקוב זצ"ל

לכאורה נראה כאן יתר לשון, ומהראוי היה לכתוב אם תשמרו את מצותי ונתתי... אבל הנראה בזה, עפי"ד הגמרא (קרושין מ) 'מחשבה טובה הקב"ה מצרף אותה למעשה', דהיינו כשהאדם חושב ומקבל עליו במחשבתו לעשות איזו מצוה כלשהי, אזי ה' מצרפה למעשה כאילו כבר עשאה. וכל שכן כשאדם עושה את המצוה אל נכון וללא כל פניות, אזי יתכן כי יגיע אל המדרגה הגדולה של עשיית מצוה נוספת, ואם עשה עוד מצוה אחת, אז יעלה למדרגה גבוהה עוד יותר. לפיכך נקרא הצדיק בבחינת מהלך (ע' שלה"ק תושב"כ פ' נח בד"ה נחזור) לפי שהולך מדרגה לדרגה, וזוהי משמעותה של 'מצוה גוררת מצוה' (אבות פ"ד מ"ב). לפי זה נוכל לבאר את מאמר חז"ל (נדה עג). 'תנא דבי אליהו, כל השונה הלכות', דהיינו שישנה בכל יום 'הליכותיו' שהוא 'הולך' ועולה בכל יום ויום למדרגה יותר

גבוהה, אזי מובטח לו שהוא בן העולם הבא.

וזהו "אם בחקתי תלכו" דהיינו: אם תדבקו בחקתי, אזי תהיו בבחינת מהלך ממדרגה למדרגה, "נאת מצותי תשמרו" לשון "וְאָבִיו שָׁמַר אֶת הַדְּבָר" (בראשית לז, יא), דהיינו: נוסף לכך אם תחשבו לעשות את מצותי, אף על פי שאין אתם עושים אותן עדיין, "וְעֲשִׂיתֶם אִתְּם" הדבר יחשב בעיני כאילו כבר עשיתם אותם, לפי שמחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, וזהו "וְעֲשִׂיתֶם אִתְּם".

ובספר 'תפארת ישראל' על התורה כתוב עפי"מ דאיתא בגמרא: (תענית ז) 'אמר ר' קטינא אין הגשמים נעצרים אלא בשביל ביטול תורה, שנאמר: (קהלת י, יח) "בְּעֲצָלְתִּים יִמָּךְ הַמְּקָרָה". וא"כ נשמע מזה שאם מבטלים מתלמוד תורה נעצרים הגשמים ואם לאו יורדים הגשמים בזמנם, ואיתא בתרגום יונתן: 'אם בקיימי אורייתא תהכון'. והשתא אתי שפיר "אם בחקתי תלכו" שתהיו עמלים בתורה, אז "ונתתי גשמיכם בעתם" ואם ח"ו לא, הגשמים נעצרים כנ"ל. ■

מוסר

המבזה תלמידי חכמים

ההקפדה בכבודם של החכמים נלמדת מאבני המזבח. על פי 'הפלא יועץ'

המבזה רבותיו והמבזה תלמיד חכם חייב נידוי. ואמרו בש"ס עד היכן חשיב בזיון תלמיד חכם, כגון: דאמר 'הני רבנן' וכל שכן אם מדבר עליהם תועה.

שלא יאמרו לכבוד עצמו הוא דורש. ומה מאד צריך להזהר כשכותב על רבותינו הקדושים כת הקודמים אשר קטנם עבה ממתנינו וכשאנו מבין לדבריהם, יאמין באמונה שלמה שאם ריק הוא ממנו, שאין אנחנו יורדים לסוף דעתם והם חשובים כרבותינו אשר מימיהם אנו שותים ומפיהם אנו חיים, לכן יזהר מאוד כשכותב על דבריהם, לכתוב כבוד גדול כתלמיד הדין לפני רבו בקרקע ולעולם יראה כאילו בעל שמועה כנגדו ויכיר את מקומו ויבוש

ויכלם ויאחזהו רעד ויהא זהיר מגחלתם שלא יכזה. וצא ולמד עד היכן גדר מנהג בזיון שהרי כתיב: "ולא תעלה במעלת על מזבחי אשר לא תגלה ערותך עליו" (שמות כ, כג) אם כך הקפידה תורה על אבני המזבח שאינן רואות ואינן מקפידות שלא יתגלה מעט מרגליו במעלות, על אחת כמה וכמה שצריך להזהר בפני אביו ואמו ורבו ותלמיד חכם וכדומה שלא לישב בפניו שלא בדרך כבוד. וידוע שבדוחק התיירו לבן להסב לפני אביו בליל פסח. ובפני רבו אינו רשאי להסב אפילו בליל פסח. וידוע אותו מעשה שהכירו בו רבותיו היותו ממזר ובר הנדה, על שהיה סועד בפני רבותיו ונוהג בהם מנהג בזיון ולא נהג ככבוד הראוי לתלמיד בפני רבו, כמובא באבות דרבי נתן (עיינן שם), ישמע חכם ויחרד וילפת ויזהר מאוד בכבוד כל אדם וביותר בכבוד מי שחייב בכבודו ובזה "כבוד חכמים ינחלו". ■

דרשו רז"ל "את ה' אלקיך תירא" לרבות תלמידי חכמים. נמצא שהשווה מוראם למורא שמים. והן בעון רבים מעמי הארץ מקילין מאד בכבוד התלמידי חכמים ומבזין אותם ואוי להם שסוף סוף יכוו בגחלתם, או בעולם הזה, או בעולם הבא. והן אמת שאין להאשים כ"כ להמון העם כי לא ידעו חומר האיסור, לפי שתלמידי חכמים מושכים עצמם מלדרוש בענין זה, כדי

שו"ת 'חברותא'

'גנזי המלך' מציג שאלות מעשיות שיש להן מענה בדפים הנלמדים במסגרת 'הדף היומי', עם ביאור 'חברותא'. למותר לציין שאין לסמוך על הנאמר בו לפסיקת הלכה

מערכת 'חברותא'
מיוחד לגנזי המלך

ופירש רש"י שהכונה שאף הם היו בכלל גזירת המן "להשמיד להרוג ולאבד מנער ועד זקן טף ונשים" ולא פירש מצד שעל ידי אשה (אסתר המלכה) נעשה הנס כמו שפירש לענין חנוכה.

ואף התוספות במגילה (ד"ה שאף) ובפסחים (ד"ה היו) פירשו כדברי רש"י שמה שמחייב את הנשים הוא מה שהיו בכלל הגזירה.

שלוש סעודות בשבת

הר"ן (שבת מ"ד.) והמרדכי (שבת פט"ו א') כתבו בשם רבינו תם, שאף הנשים חייבות בשלוש סעודות וכן לבצוע על שתי ככרות בשבת, שטעם חובה זו הוא זכר למן ואף הנשים היו בכלל נס המן.

ולכאורה לפירוש רש"י במגילה והתוספות, שחובת הנשים תלויה אם הם היו בכלל הנס, מבוארת דעת רבינו תם, שהרי אף הן היו בנס

המן, אבל לפירוש הרשב"ם וכן רש"י (שהצריכו שנה נס יעשה על ידיהן) למה יתחייבו בתקנה שהוא זכר למן.

דברי הר"ן

הר"ן שם מוסיף שאין צורך בטעם הנ"ל כדי לחייב את הנשים בג' סעודות ולחם משנה, משום שבכל עניני שבת איש ואשה שוים (כמו שדרשו ברכות כ:).

ומבואר בשו"ע (רצ"א ס"ו) שהנשים חייבות בסעודה שלישית ופירש 'המשנה ברורה' (סק"כ) גם את הטעם של הר"ן וגם את הטעם של ר"ת.

עוד מבואר ב'משנה ברורה' (רע"ד סק"א ומקורו בשו"ע הרב) שגם הנשים חייבות בלחם משנה ומשום שאף הם היו בנס המן. ולנתבאר יש להוסיף שלפירוש הרשב"ם ורש"י במגילה, הטעם הוא משום שהושוו לכל דיני שבת לאיש וכדברי הר"ן. ■

האם אשה שבעלה נעדר מהבית בשבת חייבת ב'לחם משנה'?

שבת דף כ"ג ע"א

שאלה: מכיון שאני מתעתד בס"ד לשהות בשבת זו במירון, רצוני לברר אם אשתי (שתסעוד את סעודות השבת בביתנו לבדה) אם היא חייבת בלחם משנה.

תשובה: כדף כ"ג ע"א אמר רבי יהושע בן לוי: נשים חייבות בנר חנוכה והטעם משום שאף הם היו באותו הנס ומבואר בדברי רש"י שהיו באותו הנס בשני ענינים; א' שגזירת היוונים היתה גם על הנשים שגזרו על כל בתולות הנישאות שתהא לטפסר תחילה. ב' שעל ידי אשה (יהודית) נעשה הנס.

בארבע כוסות

בפסחים (ק"ח.) אמר רבי יהושע בן לוי: נשים חייבות בארבע כוסות (של ליל פסח), משום שאף הם היו באותו הנס ופירש הרשב"ם: דהיינו שבזכות נשים צדקניות שהיו באותו הדור נגאלו ישראל ממצרים (עפ"י סוטה י"א:); ולא פירש שהוא משום שאף הם היו בכלל שעבוד מצרים.

במקרא מגילה

במגילה (ד.) אמר רבי יהושע בן לוי: נשים חייבות במקרא מגילה, משום שאף הם היו באותו הנס.

תפילה 'ישתבח'

מדוע אומרים בימי החול 'ישתבח' ובשבת מוסיפים 'ובכן'?

הרב יוסף ירושלמי מיוחד לגנזי המלך

ישתבח שמך

כתב בספר סדר היום: נהגו בחול לומר: 'ישתבח' ובשבת נהגו לומר: 'ובכן ישתבח', הלא דבר הוא. ונראה לי הטעם שהוסיפו בשבת מלת 'ובכן', מפני שזה השבח נתקן על שירת הים ובשירת הים יש רמז לשם בן ע"ב ועליו אנו אומרים

'ישתבח שמך' והוא רמוז בפסוק: (שמות י"ד, י"ט כ"א) "וַיִּסַּע" "וַיִּבְאֵא" "וַיִּנְטֵא". ואילו בשבת שסמכנו למזמור זה שבה אחר והוא פרק 'נשמת כל חי תברך את שמך וכו', לכך הוסיפו מלת 'ובכן' שעולה בגימטריא ע"ב, לרמוז בשנית את השם בן ע"ב שעליו נאמר 'ישתבח שמך'.

שיר ושבחה

כתב בספר משנה ברורה (נג, א): כל הט"ו שבחים שב'ישתבח' מתיבות 'שיר ושבחה' עד 'מעשה', יזהר מאד שלא להפסיק ביניהם והמפסיק עונשו גדול, אך אין צריך שיהיו בנשימה אחת. ובספר קב הישר (סי' נ') כתב: טעם הדבר לפי שיי"ג השבחים הראשונים האמורים במזמור, הם כנגד י"ג מידות הרחמים.

"מעשה ועד עולם"

הוא מלשון הכתוב בתהילים: (קיג, ב) "יהי שם ה' מברך מעתה ועד עולם". ונאמר עוד שם: (קטו, יח) "נאנחנו נברך קה מעתה ועד עולם הללוקה". וכנגדן אמר דוד ע"ה בתהילים: (קכה, ב) "וה' סביב לעמו מעתה ועד עולם" ואמר: (קכא, ח) "ה' ישמר צאתך ובוֹאֶךָ מעתה ועד עולם". ועלינו אמר דוד: (קלא, ג) "יחל ישראל אל ה' מעתה ועד עולם".

וכתב רבינו בחיי בראשית (ג, כו) על כן יתחייב אדם שיעשה המצות בזריזות ולא בעצלתיים, לא לכבוד עצמו רק לכבוד שמים, לעבוד עבודת ה' יתעלה ולשמור משמרתו ולהשתעשע בתורתו ולהתחזק בתוחלתו, כענין שכתוב: (תהלים קלא, ג) "יחל ישראל אל ה' מעתה ועד עולם" וכתוב: "חזקו ויאמץ לבבכם פל המיחלים לה", "ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו", "בטחו בה' עדי עד כי בקה ה' צור עולמים". ■

פרשת בחוקותי

שתהיו עמלים בתורה

התורה קראה לעמל בתורה 'חק' לומר שלא מספיק ללמוד, צריך גם לחזור שוב ושוב

הרה"ג שלמה ליונשטיין
מיוחד לגנזי המלך

"אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו"... (ויקרא כ"ו, ג')

אומר רש"י: **"אם בחקתי תלכו" - 'שתהיו עמלים בתורה'.**

מדוע קראה התורה לעמל התורה בלשון 'חק'?

מסבירים המפרשים שזה בא לומר לנו שלא מספיק ללמוד כדי לדעת, אלא גם כשלמדת ואתה יודע, עדין יש מצוה לחזור שוב ושוב.

ומסופר: כאשר בא הגר"ח מוולוז'ין אל הגאון מוילנא, אמר הגר"ח שכבר למד את כל סדר מועד 18 פעמים, ועדין לא מרגיש ש"זה מונח בכיסו".

אמר לו הגאון: "רק שמונה עשרה פעם? זה לא מספיק".

שאל הגר"ח: "א"כ כמה פעמים צריכים לחזור?"

ענה הגאון: "איך לזה שיעור, אלא כל ימך עמוד וחזור!"

הגמרא (פסחים ס"ח) מספרת: שרב ששת היה חוזר על תלמודו כל שלשים יום. על הגאון מוילנא אומרים שהיה חוזר על כל הש"ס בבלי כל הדרש.

והנה גם בימינו מסופר על יהודי אחד שגר בשכונת מאה שערים, ונזקק לרופא עינים. אמר לו הרופא שהוא חייב לעבור נתוח בדחיפות. הסביר הרופא ליש שסיכויים להצליח בנתוח, אך יש סכוי גם להתעורר. החליט היהודי לחשוב על הענין. ישב היהודי בביתו והחליט ללמוד בעל פה שתי מסכתות לפני שיגש לנתוח, מאחר ובכל זאת יש סכוי שהוא יתעורר...

למד היהודי שתי מסכתות בעל פה: מסכת ראש השנה ומסכת חגיגה. לאחר מכן נגש לרופא ואמר לו שהוא מוכן לנתוח.

בדק אותו הרופא ואמר לו שכבר מאוחר מדי, ואי אפשר לעשות את הנתוח. במשך הזמן התעורר האיש. ישב האיש בחנות של אשתו ושינן את המסכתות שלמד

הגר"ח מוולוז'ין בספרו 'רוח החיים' מספר: על מלך שביקש מעבדו לספור כסף. כל הכסף שתספור שלך הוא! וכיון שהוא גם השקיע זמן, המלך שילם לו שכר בנוסף לכך.

כך בלימוד התורה: אדם מתעסק בתורה והתורה נהיית שלו. היא הופכת

בעל פה. על המצבה שלו לפי בקשתו כתבו את מספר הפעמים שהוא חזר בע"פ על המסכתות הללו, שמא אולי מישהו יתחזק בלימודו בתוצאה מהסיפור שלו. ארבעת אלפים פעם חזר האיש על המסכתות הללו... ואומרים שהוא כתב את הצוואה הרבה לפני שנפטר והוא עוד עבר את המספר הנ"ל...

מכאן אפשר ללמוד מהו ניצול זמן...

"אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו"... (ויקרא כ"ו, ג')

אומר רש"י: **"...שתהיו עמלים בתורה'.**

בסיום לימוד מסכת אומרים: 'מודים אנחנו לך... ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש, ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות, שאנו עמלים, והם עמלים... אנו עמלים ומקבלים שכר, והם עמלים ואינם מקבלים שכר'.

מסביר ה'חפץ חיים': ודאי שגם חייט, סנדלר וחנווני מקבלים שכר על עבודתם.

א"כ מדוע נאמר ש'הם עמלים ואינם מקבלים שכר'? אלא שחנווני גם אם יעמוד כל היום בחנותו ויעמול לפרנסתו מבקר עד ערב, הרי השכר הוא בתוצאה, במאזן הכספים ויתכן שלא ירויח פרוטה, למרות שעמל בכל כחו.

אבל העוסק בתורה מקבל שכר על עמל התורה. גם אם ישב יום שלם והתייגע להבין סוגיא קשה ובסוף לא הבין, בכל זאת יקבל שכר על היגיעה והעמל שהשקיע. כי עמל התורה הוא מצוה בפני עצמה בלי קשר לתוצאה.

לכן 'אנו עמלים ומקבלים שכר - והם עמלים ואינם מקבלים שכר' על העמל, אלא רק על התוצאה.

הגר"ח מוולוז'ין בספרו 'רוח החיים' מספר: על מלך שביקש מעבדו לספור כסף. כל הכסף שתספור שלך הוא! וכיון שהוא גם השקיע זמן, המלך שילם לו שכר בנוסף לכך.

כך בלימוד התורה: אדם מתעסק בתורה והתורה נהיית שלו. היא הופכת

לחלק ממנו ובנוסף לכך גם מקבלים שכר על לימוד התורה ועמלה ומי פתי יעזוב **"מקור מים חיים לחצב להם בארות פארת נשברים אשר לא יכלו המים!"**

אומר רבי עקיבא איגר זצ"ל על הפסוק: **"שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב"** - נתאר לעצמנו אדם ההולך כמדבר ומוצא הר של אבנים טובות. מה הוא עושה? ממלא את כיסיו. וכשהם מתמלאים, מוריד האיש את כובעו וממלא את כובעו. גם את החליפה מנצל האיש לאגור בה אבנים טובות. האיש אמנם שמח וטוב לב על מה שהוא אסף, אך בו זמנית הוא עצוב על הכמות הגדולה שהשאיר מאחוריו!

אומר רבי עקיבא איגר: כך צריך להרגיש אדם שלומד תורה, כיון שכל מילה שהוא לומד היא זכיה עצומה; אבל בכל זאת כואב הלב על מה שנשאר. יש נושאים רבים שעדיין לא הספיק לגעת בהם...

"שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב" הריהו כאותו אדם שמצא הרבה שלל והיה רוצה לקחת הכל ואי אפשר. על רבי עקיבא איגר מסופר: שהיתה לו ספריה ענקית וכל ספר וספר שקנה, לא היה נכנס לספריה אלא רק לאחר שעבר עליו; ואע"פ כן, בכל לילה, לפני שהלך לישון, היה בוכה בדמעות שליש ומבקש סליחה מהמחברים על שלא הספיק ללמוד היום בספריהם...

מדוע מבקשים 'והערב נא ד' אלוקיני את...? רק על לימוד התורה, ולא על מצות לולב, למשל?

אומר רבנו צדוק הכהן מלובלין: כל מצוה שיצר הרע מפריע לקיים אותה, יש עצה: 'בראתי יצר הרע, בראתי לו תורה תבלין'. אבל מה יעשה אדם אם יצר הרע בא ומפריע לו ללמוד תורה?

על זה צריכים אנו לבקש מאת ה' שיערבו דברי התורה בפנינו.

"ושברתי... גאון עזכם ונתתי את

גליון 57

גליון 57

גליון 57

ועונים, שלצערנו יש הורים היכולים לאכול אצל ילדיהם רק בכלים חד פעמיים ורק אוכל לא מבושל ואם כן זאת ברכה גדולה שהאבא יוכל לאכול בשר אצל הבן...

"ונתתי את עריכם חרבה והשמותי את מקדשיכם ולא אריח בריח ניהחכם" (ויקרא כ"ו, ל"א)

שואל המהרי"ל דיסקין - אם והשמותי את מקדשיכם, אז מאיפה יהיה ריח ניהוח?

עונה המהרי"ל דיסקין: אומרת הגמרא (יומא ל"ט ע"ב) שרבי ינאי חי זמן רב לאחר החרבן. אמר רבי ינאי, אני הלכתי והרחתי את ריח הקטורת מאות שנים לאחר שהבית נחרב. כלומר הפשט בקללה הוא שהבית יהיה חרב הרבה זמן עד שגם ריח הניהוח יעבור ואי אפשר יהיה להריחו.

"וכל מעשר בקר וצאן... יעבר תחת השבט העשירי יהיה קדש לד'" (ויקרא כ"ז, ל"ב)

אומר רבי שמשון מאוסטרופולי: חז"ל אומרים שעשרה הרוגי מלכות היו כנגד עשרה שבטים שמכרו את יוסף. אך למעשה רק תשעה מכרו את יוסף, שהרי יוסף לא מכר את עצמו, בנימין לא היה בעסק וגם ראובן לא היה בעסק שהרי היה עסוק בשקו ובתעניתו.

ושאלה נוספת: למה נהרג רבי עקיבא כנגד עשרת השבטים? הלא רבי עקיבא היה בן גרים, ולמה שיבוא לכפר על מה שלא עשו אבותיו?

אלא הואיל וד' השתתף עם האחים בחרם, שאף אחד לא יספר על המכירה, יוצא שצריך כביכול לכפר על ד'. מי יכפר על ד'? רבי עקיבא שהיה בן גרים.

והדבר מתבטא היטב בפסוק האומר: **"וכל מעשר בקר וצאן... יעבר תחת השבט העשירי יהיה קדש לד'"** אמנם הפסוק מדבר על מעשר בהמה, אבל מתחת לרובד הזה מסתתר רובד נוסף של ר"ת: **"וכי למה מת עקיבא שהיה רועה בקר וצאן? והתשובה היא: "כל אשר יעבר" (=מן העולם), כלומר עשרת הרוגי המלכות, "תחת השבט" היו תחת אחד השבטים, ו"העשירי" - רבי עקיבא - "יהיה קדש לד'!"**

נתקעה בבוץ והוא נזקק לכמה בחורים מבית המדרש שיעזרו לו לחלצה.

"אין בעיה", אמר הרב, "תיגש ליד הבימה, שם עומד יהודי ותשאל אותו".

שוב השתומם מיודעינו על שהרב הפנה אליו אנשים לפטור להם בעיות, וניגש אל הרב: "רבי, עברתי ניתוח לא מזמן ובכלל אני יהודי חלש..." איך אוכל לחלץ את העגלה מהבוץ?"

פנה הרב אליו ואמר לו: "שכל? אין לך; כסף? גם אין לך; הלכה? הרי אתה לא יודע מאיזה צד פותחים את השו"ע; כח? שכחת מתי היה לך ואתה מחפש עצה כנגד גאוה? ממה, אם כן, יש לך גאוה?"

אומר רבי עקיבא איגר על הפסוק: **"זבח תודה יכבדנני ושמם דרך ארצנו"**

בישע אלקים (תהילים נ', כ"ג) אדם עושה לחברו טובה והחבר מודה לו. לאחר שבוע, הוא פוגש בחבר ששוב אומר לו תודה ועד כמה העזרה היתה במקום... התנהגות כזאת מביאה חשק לעשות לאותו אדם עוד ועוד טובות. אבל אם החבר מתעלם...

"זבח תודה" אדם שאומר תודה לד' - **"יכבדנני"**, הוא מכבד אותו, אבל בנוסף הוא גם מראה את הדרך

ש**"ארצנו בישע אלקים"** גם בפעם הבאה, כלומר ד' יעזור לו עוד פעם... אך מי שמתגאה ולא נותן לד' תודה, ד' לא יעזור לו.

יש אומרים שלעתיד לבא יתהפכו כל הקללות לטובה.

שואלים: איך תהפך הקללה של **"ואכלתם בשר בניכם?"** האם הכונה שהבנים יאכלו את בשר האבות?

שמיכם כבדול ואת ארצכם כנחשה (ויקרא כ"ו י"ט)

רש"י אומר: שגאון עזכם, הכוונה לבית המקדש.

ואומר האבן עזרא: **"גאון עזכם"** - השובע, כטעם וישמן ישורון, והגאה אם ישבר יפול וישח. מה שמביא את האדם לחטא - זו הגאוה!

סיפר הגה"צ הרב ראובן קרלנשטיין שליט"א: בא יהודי אל הרב וביקש ממנו עצה כנגד הגאוה. "איך נפטרים מהגאוה?" שאל היהודי. אמר הרבי: "הכנס לבית המדרש ותמתין לי ליד הבימה, כרגע אני טרוד מאד. המתן לי שם ואתפנה אליך". נכנס אל הרב יהודי אחר וביקש עצה מהרב "אנשי מס הכנסה פשטו על העסק שלי ודורשים ממני סכומים שאין לי. מה לעשות?"

"תלך לבית המדרש, ליד הבימה נמצא יהודי שאמרתי לו להמתין ותבקש ממנו עצה".

ניגש אליו היהודי והחל לתנות את צרותיו עם מס הכנסה. עצר אותו הממתין ואמר לו "טעית, אני לא הרב".

"אבל הרב אמר לי שאלך אליך ואתה תתן לי עצה ותפתור את בעיותי".

חזרו שניהם לרב. "למה הרב שלח אותו אלי?" תמה הממתין, "וכי יש לי ר'אש' בשביל עצות כנגד מס הכנסה?" אמר הרב: "אתה לא יכול לעזור לו? טוב, תחזור תמתין לי ליד הבימה".

לאחר מכן נכנס אל הרב יהודי שעומד להשיא את שתי בנותיו וכסף אין. אמר לו הרב: "תיגש אל בית המדרש, שם עומד יהודי ליד הבימה. הוא יעזור לך". ניגש אבי הבנות אל היהודי שלנו והחל לפרט את סכומי הכסף שלהם הוא זקוק לצורך החתונה.

עצר אותו הממתין ואמר לו: "למה הרב שלח אותך אלי?"

ניגשו שניהם לרב. אמר הרב: "אין לך כסף לעזור לו? טוב, תחזור אל בית המדרש ותמתין לי שם".

בינתיים נכנס אל הרב יהודי עם ריאה של בהמה שיש עליה שאלה שהרב יפסוק.

שלח אותו הרב אל מיודעינו ליד הבימה.

"מאיפה שאדע לפסוק לך?" תמה הממתין וגרר את היהודי לרב.

אמר לו הרב: "תפסוק לו לגבי הריאה, האם היא כשרה?"

"אני לא מבין כלום בענינים כאלה, אני לא יודע מאיזה צד פותחים את ה'שולחן ערוך'..."

"טוב" אמר הרב, "תמתין לי ליד הבימה".

נכנס אל הרב יהודי, עגלון, שעגלתו

"אם בחקתי תלכו.. ושכבתם ואין מחריד"

»»» המשך מעמ' 1

להאבק על כיבושה ועל הזכות להחזיק בה, העת הזאת תגיע, כשנהיה ראויים לכך, בינתיים אין הכיבוש הצבאי במלחמת ששת הימים יכול להקדים את אותה עת ומי כמונו הרואה היום את הערעור על עצם קיומנו. וכי על ששת הימים יהיה הנושא לדיון? אלא, עצם קיומנו בארץ אינו מובטח כלל וכלל!

אנו מאמינים בקביעה שקבע בורא העולם בתורתו, כי ישיבתנו בשלום בארצנו מובטחת בתנאי מפורש של שמירת חוקי תורתנו: "אם בחקתי תלכו.. ושכבתם ואין מחריד" זו ההבטחה האלוקית.

אם חס וחלילה ימשיך עם ישראל להתנהג כפי שהוא נוהג כיום, שהשלטון היהודי בארץ אינו מכיר בה' ובתורתו והתנהגותו הבלתי מוסרית של חלק גדול מהעם תואמת את אותה אזהרה האמורה בתורה: שארץ ישראל עתידה להקיא את עם ישראל מתוכה כשם שהקיא את העמים שישבו בה מקודם, עקב התנהגותם הבלתי מוסרית, הרי לא רק שליטתנו בשטחים שנכבשו במלחמת ששת הימים תהיה נושא לדיון, אלא עצם קיומנו בארץ איננו מובטח כלל וכלל".

תשמעו גדול בישראל שצפה קדימה, מה הוא אמר: "לא רק שליטתנו בשטחים שנכבשו במלחמת ששת הימים תהיה נושא לדיון, אלא עצם קיומנו בארץ אינו מובטח כלל וכלל".

והנה אנחנו ראינו בתקופה האחרונה איך ארה"ב מהפכת כיוון לפי האינטרסים הבינלאומיים שלה. אומרים ידידות, ידידות אמת, ידידות עמוקה ויש כאלה האומרים: לא כל כך.

אבל אני חושב, מה שראינו בשנים

האחרונות הבהיר לנו בדיוק לאן הכיוון יכול להיות בין רגע. ואני אומר לכם, שאמריקה תהפוך יום אחד את גבה אלינו ותראה לנו את ערפה.

ובכן יהודים יקרים, אנחנו סומכים על ידידות 'הקנה הרצוץ', שקוראים לה ארה"ב, כי לא מאהבה אלינו הם משקיעים פה. 2 מיליארד דולר הם נתנו גם למצרים. מי שימלא את שאלתם וחזונם, יהווה בסיס למטרות שיש להם ושיהיו להם לעתיד, והם י שקיעו בו.

מי שלא יעשה כן, 'האוהב' יהפוך להיות מהר מאד לשונא. מי שמשקיע כך הרבה, לא יסלח לך על זה ש"ניצלת אותו". וכל זה יקרה, בגלל שאיננו משכילים לחזור בתשובה. הקדוש ברוך הוא אמר: "וסכסכתו מצרים במצרים". אין בעיה לקדוש ברוך לסכסך את האומות בינו לבין עצמן ואנחנו נעמוד מנגד ולא נצטרך להתערב כלל.

אך היום נהפך המצב לגמרי, שבכל העולם אנחנו נאשמים בכל הסכסוך המתרחש במזרח התיכון והמשפיע על כל העולם כולו.

נחזור עוד פעם לרב שך זצ"ל, מה הוא כתב לפני שנים רבות?

"יש סיכוי", הוא אמר, "אנו עם ישראל, מהווים את מוקד האנושות, מאז היותנו לעם במעמד הר סיני ועד עתה, סוער וגועש העולם כולו, בנסיון להתכחש לאותה אמת, שאנו העם שנבחר ע"י בורא העולם ולנו ורק לנו הוא נתן את תורתו. גם בתוך העם היהודי מופיעים מידי פעם זרמים הטועים בהבנת המושג עם ישראל ומנסים לתת לו תוכן חדש.

הצד השווה בכל הטועים והלוחמים ביהדות מבית ומחוץ הוא הנסיון הכושל, החוזר ונשנה למצוא רעיון אנושי חדש,

השולל את התורה של בורא עולם. כולם יודעים כי התגלותו של בורא עולם במעמד הר סיני היא המקור להכרה במציאות הבורא יתברך ויודעים גם ידוע, כי במעמד הזה נבחר עם ישראל מכל האומות להיות עם ה'. וכי תורת ה' ניתנה לעם ה'. ואעפ"י כן מנסים בני אדם דור אחר דור ליצור אמת אחרת. הם מפתחים רעיונות חדשים, המתקבלים על ליבותיהם של בני אדם כרעיונות חדשים, מתקדמים ומעניינים ומצליחים לתקופות זמן קצובות להטות את כיוון חשיבתם של בני האדם מהאמת. בזה אחר זה עלו על בימת ההסטוריה האנושית בכלל והיהודית בפרט, הוגי דעות שהציגו חשיבה אנושית מחודשת ובוה אחר זה קרסו כל אותם הרעיונות ופינו את מקומן לנסיון אנושי חדש.

כרגע אנו נמצאים בשלב שאין בעולם ואין לחלק מעם ישראל שום רעיון אנושי חדש באופק, לאחר כל נסיונות החידוש והשנוי של זרמים אידיאולוגיים במשך מאתיים שנים האחרונות, נשאר עם ישראל, עם ההתמודדות בתאוות יצר הרע והשפעת החברה בלבד".

שני דברים אמר הרב שך זצ"ל. שתי מלחמות נותרו לעם ישראל: התאוות של היצר הרע - והשפעת החברה.

"מצבו המוסרי של העם היהודי בארץ ישראל חמור ביותר ואינו ניתן לתיאור. לכן, יתכן שדווקא בזמן שההתדרדרות היא כה עמוקה, אולי עתה יתעורר העם היהודי ויתפקח, יכיר בערכו וישוב לדרך האמת".

או שאנחנו מחליטים לחזור לאבינו שבשמים, או שאנחנו מחכים למלחמה העולמית הכוללת, שתכלול אותנו בתוכה בצורה הקשה ביותר? - שיהיה ברור - לא יהיה לנו קל, כלל וכלל. ■

הנהגת בית הכסא ובית המרחץ

דבר יום ביומו

לא עשה צרכיו ומבית המרחץ, אפילו לא רחץ שם, צריך נטילה פעם אחת. ויש מחמירין ביוצא מבהכ"ס, לטול ג' פעמים. (סימן ד' סעי' י"ח סקל"ט מ')

ט. יזהר לברך 'אשר יצר' תיכף, בין ב'גדולים' בין ב'קטנים'. (סימן ז' סעי' א' סק"ו)

י. כשהוא רוחץ וסך, יקדים ימין תחלה. ואם סך כל גופו, הראש תחלה. (סימן ב' סק"ז)

יא. עיין עוד שו"ע או"ח סימן ג' ובמשנ"ב שם. ■

יד, שכל עניניו עושה בשמאל, מקנה בשמאל ידיה, שהוא ימין כל אדם. (סימן ג' סעי' י' סקי"ז)

ה. טוב להזהר מלקנה באצבע האמצעי שכורך עליו הרצועה. (שם)

ו. יזהר מאד לקנח היטב, כי צואה במקומה, במשהו. (סימן ג' סקל"א)

ז. טוב לרחוץ פי הטבעת, במים או ברוק. (שם)

ח. היוצא מבהכ"ס, אפילו

א. המשהה נקביו, עובר משום 'בל תשקצו'. והמשהה ל'קטנים', עובר ג"כ משום 'לא יהי' עקר'. ודוקא שהוא נדחק להוציא ולא בהתעוררות בעלמא. (סימן ג' סעי' י"ז סקל"א סימן צ"ב סק"י)

ב. יהא צנוע בבהכ"ס. ויש אומרים: שהיא מצות עשה דאורייתא. (סימן ג' סעי' ב' ובה"ל ד"ה יהא)

ג. לא ידבר שם. ואם לצורך גדול, אפשר דמותר לדבר, כל זמן שאין נפנה עדין, אבל בעת שנפנה, אפילו לצורך גדול, אסור. (סימן ג' סעי' ב' סק"ד)

ד. לא יקנח ביד ימין. ואם הוא איטר

נסיעה לקברות הצדיקים עם הרב אמנון יצחק

זכאי
"חי כפליים"
50%
הנחה

רבי מאיר בעל הנס-טבריה

ר' יונתן בן עוזיאל-עמוקא

ביום רביעי ו' תמוז 13.07.05
יציאה בשעה 7:30 בדיוק

קבר רבי מאיר בעל הנס	11:30	המסלול:
הרצאה של הרב אמנון יצחק שליט"א	13:00	כינר
ארוחת צהרים כיד המלך	14:30	כינר
קבר רבי יהונתן בן עוזיאל	17:00	עמוקא

ההרשמה במשרדי "שופר" רח' מתתיהו 10, בני ברק טל: 03-6777779

זכרון עולם

המעוניין לתרום להפצת גליונות 'גנזי המלך' הבאים לעלוי נשמה, ליום זכרון או להצלחתו: יתקשר לטל': 03-6762226 למחלקת 'גנזי המלך'
גליון זה "גנזי המלך" מוקדש לעילוי נשמתם של הנפטרים המצוינים כאן
this booklet is sponsored for the memory of:

ג'ובני אמתי בן קרלא לזכות לחזור בתשובה שלמה Giovanni Amati ben Carla	יהודית חכמון בת גמילה ובנותיה לפרנסה וחיים טובים Jeu dit Hakmun bat Gamila and her daughters	אזורה נחום בן ג'מא ומשפחתו להצלחה ופרנסה טובה Azura Nahum and his family	ג'יאני מוסכתי בן כוסטנצא שיזכו כל עם ישראל לברכה שלמה Gianni Moscati ben Costanza
אילן חי דבש בן ג'לסומינה ושותפו סימו נאזי נעמן בן לאורא - לפרנסה טובה Ilan Hai Devash ben Gelsomina and his associate Simo Nesi Naaman ben Laura	דב חיים דבש בן מיכול מינא לפרנסה טובה ולבנות בית כשר ונאמן Dov Haiim Devash ben Micol Mina	מרטינה די קסטרו בת סברניה לרפואה שלמה Martina Di Castro bat Sabrina	אדי מסיקה בן ג'יוליה לזיווג הגון כדי לבנות בית כשר בישראל Eddy Messica ben Giulia
סטפנו קלאו בן פראנקה לפרנסה טובה וחיים טובים למשפחתו Stefano Calo' ben Franca	יוסף קלוסקי בן אברהם ואשתו דניאלה בת ג'יוליה לזכות בכך וזכר Yosef Calosky ben Avraham and his wife Daniela bat Giulia	השותפים: לאונה סונינו בן ג'יוליה - אלדו אמתי בן אוג'ניו - אדורדו ספרדיה בן אמליה לחיים טובים Leone Sonnino ben Giulia Aldo Amati ben Eugenio Eduardo Safdie ben Emilia	דוד אדורד פדלון בן רינה ומשפחתו לרפואה ופרנסה טובה David Eduard Fadlun ben Rina and his family
יעקב ג'קומו טראצינה בן אסתר לעלוי נשמתו Yaakov Giacomo Terracina ben Ester	דינה סרור בת מסעודה ובנו משה בנדוד בן דינה - לעלוי נשמתם Dina Seror bat Mesauda and his son Moshe Bendaud ben Dina	ונדא פוג'אטו בת אלאונורה לעלוי נשמתה Wanda Poggetto bat Eleonora	אנריכו אהרון מג'יאר בן רוזא לעלוי נשמתו Enrico Aaron Magiar ben Rosa
מברך נחום בן מיסה ואשתו ג'מא בלולו בת ג'ורא - לעלוי נשמתם Mevorach Nahum ben Misa and his wife Gemma Bellulu bat Giora	נאמי ג'רבי בת מרים לעלוי נשמתה Noemi Djerbi bat Miriam		

חופשה של קיץ

במחיר של **חורף**

להזמנות:
03-6777779

3 ימים

על ימה של טבריה

מיום חמישי עד מוצ"ש

25/06/05 - 23/06/05

חופשת קיץ מהנה במלון מזרחית לכנרת

בהשתתפות

הרב **אמנון יצחק** שליט"א

תוכנית עשירה ומגוונת בפעילויות תורניות וחברתיות

פרטים להרשמה **במשרדי "שופר"**

בימים א-ה בין השעות 9:00-21:00

להזמנות:
03-6777779